

Požadavky XVI. sjezdu KSČ na vyšší kvalitu a efektivnost SPP při zabezpečování bojové pohotovosti ČSLA

XVI. sjezd KSČ dále rozpracoval a konkretizoval generální linii výstavby rozvinuté socialistické společnosti, jejíž nedílnou součástí je i další zvyšování a upevňování obranyschopnosti země. Obrana vymožeností socialistické revoluce je relativně neměnná po celou dobu existence třídních, antagonistických rozporů mezi socialismem a kapitalismem. Proměnlivé jsou vnitřní a vnější podmínky, dané sociálně politickým, ekonomickým a vědeckotechnickým vývojem. XVI. sjezd KSČ se zabýval podrobným rozbořem vnějších a vnitřních podmínek výstavby rozvinuté socialistické společnosti a ukázal, že úkol dále zvyšovat obranyschopnost země, bojovou sílu, připravenost a pohotovost armády bude realizován ve stále složitější mezinárodně politické situaci. Ve vnitropolitické situaci bude tento úkol ovlivňován plněním dlouhodobé hospodářské strategické linie, zaměřené na vysokou efektivnost výroby a kvalitu veškeré práce. Její podstatou je převedení ekonomiky na intenzivní faktory rozvoje, strukturální přeměny národního hospodářství, vysoká hospodárnost, zhodnocování všech zdrojů a zdokonalování řízení. Vojenskopolitická linie strany ukládá velitelským, politickým orgánům a stra-

nickým organizacím uplatňovat požadavky této strategické linie při plnění všech úkolů bojové pohotovosti a připravenosti ČSLA. Celým procesem výcviku a výchovy musí prolínat efektivnost a hospodárnost.

XVI. sjezd KSČ přijal a plně vycházel z analýzy mezinárodně politických vztahů XXVI. sjezdu KSSS. Za hlavní nebezpečí pro světový mír označil XXVI. sjezd KSSS novou etapu horečného zbrojení, které ohrožuje mezinárodní stabilitu a značně zvyšuje nebezpečí vzniku války. XXVI. sjezd KSSS varoval, že v samotném vývoji vojenské techniky se odehrávají prudké a pronikavé změny, jejichž následkem je omezení nebo i úplné znemožnění kontroly dohodnutého množství této techniky i její použití. Tato skutečnost staví před bojovou pohotovost armád socialistických zemí nové praktické i teoretické úkoly. Soudruh Brežněv dále upozornil na nebezpečí, které vyplývá pro mír z pokusu narušit dnešní vojenskostrategickou rovnováhu. „Nynější vojenskostrategická rovnováha mezi SSSR a USA, mezi Varšavskou smlouvou a NATO“ — řekl L. I. Brežněv na XXVI. sjezdu KSSS — „slouží objektivně zachování míru ve světě.“ [Zpráva o činnosti ÚV KSSS XXVI.

sjezdu a další úkoly strany ve vnitřní a zahraniční politice. Rudé právo, 24. 2. 1981, s. 3.] Vedení NATO se snaží realizovat vojenskostategickou převahu ve dvou směrech. Především cestou zdokonalování strategických jaderných sil, rozpracováním a zdokonalováním mezikontinentálních balistických raket, další výstavbou ponorek Trident s jaderným pohonem a rozpracováním nových křídlatých raket, které mají své základny na zemi, ve vzduchu a na moři. Dále narůstáním sil všeobecného určení, ve kterých se zdokonalují operačně taktické jaderné síly vybavené moderními systémy Lance, Pershing-2 a vytvořením zásob neutronové munice se zařízeními, které umožní buď obyčejný nebo jaderný výbuch.

Prudký růst výdajů na zbrojení členských zemí NATO, především USA, jejichž značná část je věnována na urychlený rozvoj nových druhů strategických jaderných zbraní, je současně provázen politickou hysterií proti socialistickým zemím a zejména proti Sovětskému svazu, kterou rozpoutala státní administrativa amerického prezidenta Reagana. Tento nereálný politický kurs vlády Spojených států amerických byl v podstatě podpořen i na jednání sedmi představitelů předních kapitalistických států v Ottawě v červenci t. r.

Z rozboru mezinárodně politické situace na XVI. sjezdu KSČ a XXVI. sjezdu KSSS můžeme vyvodit jednoznačný závěr, že nebezpečí války zdaleka nepominulo. Naopak, vztahy mezi socialismem a kapitalismem se vinou vlády USA značně zosílily, a proto je ze strany socialistických zemí potřebná maximální míra politické bdělosti a ostražitosti. V tomto smyslu je bojová pohotovost a připravenost armád Varšavské smlouvy objektivní nutností, která sehraává rozhodující úlohu v boji za udržení světového míru.

ČSLA má důležité místo v obranném svazku Varšavské smlouvy, a proto i kvalita její bojové pohotovosti a připravenosti musí odpovídat novým podmínkám a požadavkům, nastoleným na XVI. sjezdu KSČ. Ujasňováním těchto podmínek a po-

žadavků se zabýval celoarmádní stranický aktiv, který rozpracoval a konkretizoval závěry XVI. sjezdu KSČ na podmínky ČSLA. S veškerou vážností upozornil vojenské rady, velitele, politické orgány a stranické organizace ZVO, aby zvýšily péči o bojovou připravenost útvarů a svazků, které stojí bezprostředně na západní hranici. V oblasti bojové a mobilizační pohotovosti i nadále dominuje požadavek komplexního přístupu při jejím zabezpečování, který je představován dialektickou jednotou vojenských, vojenskopolitických a vojenskotechnických činitelů ovlivňujících její vnitřní kvalitu. Ministr národní obrany armádní generál Martin Džur ve vystoupení na celoarmádním stranickém aktivu výstižně vyjádřil, v čem spočívá komplexnost chápání bojové pohotovosti: „V uplynulém období sme pri zaistovaní spoľahlivej obrany vlasti mali na zreteli predovšetkým zabezpečenie vysokej bojovej pohotovosti armády, v ktorej sa odráža jej vybavenosť modernými zbraňami a bojovou technikou, morálne politický stav, uvedomelá disciplína a úroveň bojovej pripravenosti všetkých vojakov a v neposlednom rade umenie veliteľov riadiť vojská a efektívne využívať bojové a materiálne prostriedky.“ (Materiály z jednání celoarmádního stranického aktivu, s. 38.)

Znovu je zdůrazňován požadavek, aby se dařilo do vědomí a jednání velitelů a vojáků účinněji prosazovat komplexní chápání bojové pohotovosti jako dosažení takového kvalitativního stavu svazků, útvarů a jednotek, který bude zabezpečovat maximální a nepřetržitou připravenost vojsk, štábů a bojové techniky, schopnost urychleně vstoupit do bojového střetnutí a úspěšně je vést. Se vši vážností vyvstává otázka nepřetržité připravenosti bojové techniky a zbraní k okamžitému zasazení do bojové činnosti.

Celoarmádní stranický aktiv dále upozornil na nutnost věnovat pozornost zabezpečení organizovaného přechodu armády z mírového na válečný stav. Bojová pohotovost představuje jednotu bojových a pohotovostních faktorů. Jestliže naplño-

vání bojových faktorů je záležitostí každodenního výcviku v polních podmínkách, ve kterých vojska získávají bojovou připravenost, pak pohotovostní systém umožňuje tuto bojovou připravenost realizovat při plnění předurčených bojových úkolů. Promyšlený, zplánovaný a procvičený komplex opatření a činností, který tvoří jádro pohotovostního systému, pomocí něhož jsou vojska uváděna do jednotlivých stupňů bojové pohotovosti, je zároveň zárukou organizovaného a plynulého přechodu svazků, útvarů a jednotek z mírového na válečný stav. Zvláštního významu nabývá tato činnost v souvislosti s vědeckotechnickým vývojem ve vojenství a existencí takových zbraňových systémů a vojenské techniky, které nutí přistupovat k bojové pohotovosti jako k neukončenému a stále se vyvíjejícímu procesu.

Úkoly bojové pohotovosti jsou rozsáhlé a různorodé, plně odrážejí její mnohokomponentnost a spjatost s rozličnými činiteli sociálně politického a vojenskotechnického charakteru. V duchu požadavků XVI. sjezdu KSČ a celoarmádního stranického aktivu k rozpracování jeho závěrů bude nutné zvýšit kvalitu a efektivnost práce velitelů, politických pracovníků a stranických organizací při zabezpečování úkolů bojové pohotovosti. Tento požadavek není nový, byl řešen již na XIV. a XV. sjezdu KSČ a úroveň jeho plnění byla analyzována na jednotlivých zasedáních ÚV KSČ. XVI. sjezd KSČ zdůraznil naléhavost a nezbytnost tohoto požadavku vzhledem k rostoucímu tlaku vnějších podmínek na naši ekonomiku a poukázal na nutnost mnohem rozhodnějších a energičtějších přístupů zejména vedoucích pracovníků při jejich realizaci. XVI. sjezd zároveň konstatoval, že se nepodařilo prosadit požadovaný obrat při realizaci dlouhodobé hospodářské strategie vysoké efektivnosti výroby a kvality veškeré práce. Ze sjezdových materiálů jednoznačně vyplývá, že prosadit požadovaný obrat znamená především dosáhnout změny v přístupech lidí k plnění vytyčených úkolů. To je opět závislé na tom, jak se podaří změnit, pozi-

tivně ovlivnit jejich myšlení a jednání. Dosáhnout obratu při plnění strategické hospodářské linie strany a v armádě při plnění úkolů bojové pohotovosti a pohotovosti a připravenosti, znamená vést houbavý, cílevědomý a soustavný boj za nové myšlení lidí, za jejich ideovou úroveň, politické a odborné znalosti.

Celoarmádní stranický aktiv došel k závěru, že ani v ČSLA se nepodařilo důsledně splnit požadavek strany na vysokou kvalitu a efektivnost veškeré práce. Zároveň zdůraznil, že „... kurs strany na kvalitu a efektivnost platí nejen pro ekonomickou oblast, ale i pro politickou sféru a stranickou činnost“. [Materiály z jednání celoarmádního stranického aktivu, s. 25.] Z tohoto hlediska se do popředí pozornosti velitelů, politických pracovníků a stranických organizací dostává celá oblast stranickopolitické práce, její zkvalitnění a zefektivnění. Je pochopitelné, že tento obecný požadavek platí nejen ve vlivu na bojovou pohotovost, ale na veškerý život a činnost armády. Na druhé straně bojová pohotovost svým rozsahem zasahuje všechny podstatné oblasti života armády, je neoddělitelně spjata s celým procesem výchovy a výcviku vojsk a tvoří jádro činnosti velitelů, politických orgánů, štábů a stranických organizací.

Na čem je závislá kvalita a efektivnost stranickopolitické práce, má hledat zdroje jejího dalšího rozvíjení a prohlubování?

Při pojmovém ujasňování efektivnosti stranickopolitické práce nemůžeme v žádném případě vystačit s pouhou ekonomickou aplikací tohoto pojmu, i když jeho podstata — dosáhnout co nejvyšší kvality výsledků s co nejmenším vynaložením lidské energie a času — má svou platnost i ve stranickopolitické práci. Základem pro hodnocení účinnosti stranickopolitické práce se musí stát jednotka kvalitativních a kvantitativních hledisek s důrazem na kvalitativní stránky. V praxi dosud přetrvávají tendence dávat přednost kvantitě na úkor kvality. Za hlavní ukazatele v hodnocení jsou často vydávány počty akcí, počet zúčastněných, množství článků, odvysíla-

ných relací apod. Objektivních i subjektivních příčin je jistě celá řada, ale za základní gnozeologickou příčinu můžeme považovat obtížnost a složitost přesnějšího zjištění toho, jakých kvalitativních změn bylo na základě konkrétních opatření, použitých metod a forem dosaženo v myšlení lidí, v čem se pozitivně nebo i negativně projevila činnost jednotlivých subjektů stranickopolitické práce, a jak se toto vše odrazilo v praktické činnosti a jednání lidí, na úrovni plnění úkolů bojové a politické přípravy, v morálně politickém stavu, kázní a v konečném důsledku na celkové úrovni bojové pohotovosti a připravenosti útvaru nebo jednotky. Exaktní vyjádření efektivnosti stranickopolitické práce je do jisté míry objektivně omezeno složitostí a rozporností výchovy lidí, celého procesu jejich přesvědčování a získávání pro politiku strany a k aktivnímu plnění její vojenskopolitické linie. Závislost účinnosti tohoto procesu na mnoha činitelích a dosavadní zkušenosti a poznatky z vlivu stranickopolitické práce na tuto oblast však vedou k poznání, že úspora lidské energie a času při výchově lidí nebude ve stranickopolitické práci vždy to hlavní a podstatné a že rozhodující budou dosahované výsledky, intenzivní, trpělivá a každodenní práce s lidmi.

Základním předpokladem efektivnosti stranickopolitické práce je efektivnost činnosti velitelů, politických pracovníků a stranických organizací. Mnoho záleží na ideově teoretické a odborné připravenosti velitelů, na jejich politických přístupech k plnění vojenskoodborných úkolů. Dosáhnout pozitivnějšího vztahu, zejména mladých velitelů, ke stranickopolitické práci, k jejímu aktivnímu charakteru — v tom jsou skryté značné rezervy efektivnosti a kvality této činnosti. Rovněž nedostatky v analytické a plánovací činnosti velitelů a politických orgánů často zabráňují dosahování efektivnějších výsledků ve výchově a výcviku vojsk. Politické orgány a politický aparát spolu se základním stranickým aktivem musí objektivně analyzovat situaci v útvech a jednot-

kách, střízlivě plánovat stranickopolitickou práci na jednotlivá období, volit věcná a reálná opatření a jim odpovídající metody a formy práce. V celé struktuře politických orgánů bude nutné vážně se zamyslet nad úrovní vlastní řídicí a organizátorské práce a nad uplatňováním leninského stylu práce. Celarmádní stranický aktiv upozornil vedoucí pracovníky, že „...zkvalitňování řídicí a organizátorské práce vyžaduje rozloučit se s nejednou vžitou představou, metodou řízení, návykem myšlení i způsobem chování“. (Materiály z jednání celarmádního stranického aktivu, s. 14.) Vyzdvihuje ty stranické organizace, zejména na štábích „...které se zcela konkrétně zabývají úrovní řízení a vedou komunisty k tomu, aby si rozhodněji osvojovali leninský styl práce, stáli v čele tvořivého, progresivního řešení problémů vojenské teorie a praxe, překonávali administrativní metody řízení, rutinu, šablonovitost a odstraňovali byrokratismus a papírování“. [Tamtéž.]

Dalším požadavkem na stranickopolitickou práci při zabezpečování bojové pohotovosti je komplexnost. Komplexní přístup je zároveň předpokladem vysoké kvality a efektivnosti veškeré stranickopolitické práce. Komplexní přístup nezahrnuje pouhý požadavek všestrannosti, to znamená brát v úvahu vše, co daný jev nebo proces podmiňuje, ale i citlivý výběr toho hlavního, podstatného pro vývoj daného jevu. Nechápat pod pojmem komplexnost jenom mechanický součet určitých složek nebo činností, ale vidět především jejich dialektický vztah, kvantitativní a kvalitativní vývoj. Komplexnost v přístupu politických orgánů a stranických organizací k bojové pohotovosti znamená orientovat pozornost vlastní i podřízených stupňů na podstatné úkoly a činnosti, které se promítají do její úrovně. Metodou hlavního článku postihnout co je v daném časovém období a v konkrétních podmínkách pro zabezpečení bojové pohotovosti rozhodující.

Určité rezervy jsou i v zelektivnění stranického vlivu na bojovou pohotovost,

Zvyšovat akceschopnost stranických organizací je především záležitostí diferencovaného řízení ze strany politických orgánů, aktivní práce politických pracovníků uvnitř stranických organizací a v neposlední řadě zkvalitňování členské základny. Zvyšovat ideově politickou a teoretickou úroveň komunistů je předpokladem jejich aktivní, individuální práce mezi bezpartijními vojáky, která pomáhá politickému orgánu neustále obnovovat a upevňovat pevné spojení s masami. Náčelník HPS ČSLA generálplukovník PhDr. Antonín Brabec na celoarmádním stranickém aktivu připomněl, že „...armáda je svým složením mladým a stále se obnovujícím organismem. Jen soustavným obnovováním a upevňováním spojení strany se širokými masami bezpartijních a rozvíjením jejich tvůrčí iniciativy mohou komunisté splnit i nejsložitější úkoly. Jen v osobním styku mohou komunisté poznávat lidi, jejich problémy a starosti, působit na jejich myšlení a konání.“ (Materiály z jednání celoarmádního stranického aktivu, s. 29.)

O úrovni činnosti politických pracovníků svědčí výsledky práce stranických organizací a jednotlivých komunistů. Političtí pracovníci pomáhají výborům ZO KSČ organizovat příkladnost komunistů při plnění požadavků bojové pohotovosti. Vedou přehledy o výsledcích dosahovaných komunisty v základních družích bojové přípravy, sledují jejich politický růst, věnují pozornost zkvalitňování členské základny a orientují stranické organizace zejména na mladé vojáky z povolání, kteří plní rozhodující úkoly v systému bojové pohotovosti.

Další z možných kritérií hodnocení efektivity stranickopolitické práce je dosažení potřebné úrovně sjednocení lidí, cílů

a úkolů, jejich uvědomělé ztotožnění s požadavky bojové pohotovosti. Získávání lidí ke spolupráci, uvědomělý rozvoj aktivity není možné úspěšně řešit bez znalosti činitelů, které lidské jednání ovlivňují. Prohloubení efektivity stranickopolitické práce je mimo jiné závislé na tom, jak velitelé, političtí pracovníci a stranické organizace využívají poznatků sociální psychologie, která se zabývá vlivem sociálních podmínek na osobnost, zkoumáním vztahu lidí k prostředí, v němž žijí a problematikou jejich motivace. Získat lidi pro plnění i nepopulárních úkolů, spjatých s bojovou pohotovostí, znamená vycházet ze znalostí jejich zájmů, vlastností, charakterů, proniknout k podstatě jednání lidí, poznat skutečné pohnutky jejich chování a činnosti. Politické orgány a stranické organizace by měly mít zpracované podrobné analýzy schopností, zvláštností, povahových vlastností komunistů, velitelů, příslušníků štábů a diferencovaně jich využívat při vydávání úkolů. Stranickopolitickou prací účinněji působit na některé důležité motivační činitele, jako jsou mezilidské vztahy mezi vojáky z povolání a základní služby v malých vojenských kolektivech, vztahy nadřízených a podřízených, vztahy mezi vojáky základní služby navzájem, podmínky pro rozvoj pracovní a společenské aktivity, objektivní a spravedlivé hodnocení, správné uplatňování kázeňské praxe, péče o podřízené, vytváření podmínek pro řešení osobních a rodinných problémů při respektování požadavků bojové pohotovosti atd. Pozitivní sociálně psychologické podmínky, na kterých se podílí stranickopolitická práce, vytvářejí příznivou atmosféru pro činnost vojáků z povolání i základní služby a bezprostředně se promítají do úrovně bojové pohotovosti.

Hlavním smyslem zvyšování kvality a efektivity stranickopolitické práce je plnění vedoucí úlohy strany ve všech oblastech života a činnosti vojsk s důrazem na prohlubování bojové pohotovosti a připravenosti útvarů a jednotek ČSLA v duchu požadavků vojenskopolitické linie XVI. sjezdu KSČ.